

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli 2025

Kansalaispaneelin julkilausuma kansallisen
ennallistamissuunnitelman valmistelun tueksi

Johdanto 3

Tilannekuva – mitä jokaisen suomalaisen tulisi tietää ennallistamisasetuksesta ja luontokadosta 4

Mitkä ovat kansalaisten mielestä tärkeimmät ja toivotut keinot luonnon tilan parantamiseksi? 6

Miten varmistetaan ennallistamistoimien oikeudenmukaisuus? 9

Liite 1. Eriävät mielipiteet 12

Liite 2. Kansalaispaneelin kokoonpano 14

Liite 3. Paneelin kuulemat asiantuntijat 15

Johdanto

Tämän julkilausuman on laatinut luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli, johon osallistui 44 satunnaisotannan ja kiintiöinnin kautta valikoitunutta suomalaista. Kutsu paneeliin lähetettiin 8000 satunnaisesti valitulle yli 15-vuotiaalle suomalaiselle. Heistä 271 ilmoitti kiinnostuksensa osallistua paneeliin. Ilmoittautuneista muodostettiin satunnaisotannalla toteutetun kiintiöinnin avulla mahdollisimman moniääninen paneeli osallistujien iän, sukupuolen, koulutustaustan, kotimaakunnan ja kodin sijainnin suhteen.

Kansalaispaneelin tavoitteena oli kerätä kansalaisten näkemyksiä luonnon tilan parantamisesta ja välittää ne päätöksenteon tueksi. Kansalaispaneelin näkemykset antavat eväitä EU:n ennallistamisasetuksen mukaisen kansallisen ennallistamissuunnitelman valmisteluun. Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeli 1) auttoi tunnistamaan, mitkä asiat luonnon tilan parantamisessa ovat kansalaisten mielestä tärkeitä ja 2) tuotti kansalaisnäkemyksen EU:n luonnon ennallistamisasetuksen hyväksyttävästä ja oikeudenmukaisesta toimeenpanosta Suomessa.

Paneeli kokoontui neljänä iltana etäyhteyksin toteutetuissa tapaamisissa 21.5.2025–11.6.2025. Osallistujat kuulivat asiantuntijaesityksiä kahdessa ensimmäisessä tapaamisessa ja muotoilivat yhdessä heille kysymyksiä sekä pohtivat, mitä jokaisen suomalaisen tulisi tietää ennallistamisasetuksesta ja luonnon monimuotoisuudesta. Kolmannessa ja neljännessä tapaamisessa paneeli ideoi ja muodosti yhteisiä suosituksia julkilausumaan.

Julkilausuman tilannekuva ja suositukset ovat täysin osallistujien laatimia, eivätkä viranhaltijat tai asiantuntijat osallistuneet niiden kirjoittamiseen. Tilannekuva edustaa panelistien muodostamaa näkemystä kansalaisten kannalta olennaisista näkökulmista luonnon tilan parantamiseen ja EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoon. Tekoälyä käytettiin apuna asiantuntijakysymysten tiivistämisessä sekä tilannekuvan tuottamisessa panelistien pienryhmissä käymien keskustelujen pohjalta. Julkilausuma perustuu panelistien muodostamiin suosituksiin ja perusteluihin sekä niiden puntarointiin. Ympäristöministeriön virkamiehet ovat editoineet julkilausumaa, jotta sen kieliasu olisi yhtenäisempi.

Kansalaispaneelin järjesti ympäristöministeriö ja sen teknisestä toteutuksesta vastasi Motiva Oy. Paneelin toteutukseen saatiin osarahoitus Sitran Demokratiainnovaatiot-ohjelmasta. Ympäristöministeriö sai kansalaispaneelin suunnitteluun tukea Sitran asiantuntijoilta ja maa- ja metsätalousministeriön virkamiehiltä.

Kansalaispaneelin jäsenillä oli mahdollisuus esittää loppukyselyssä eriävä mielipide paneelin julkilausumasta. Eriäviä mielipiteitä jätettiin kolme kappaletta (ks. liite 1).

Tilannekuva – mitä jokaisen suomalaisen tulisi tietää ennallistamisasetuksesta ja luontokadosta

Luonnon tila Suomessa heikkenee. Suomessa viimeisimpien arvioiden mukaan noin puolet luontotyypeistä ja 11,9 % lajeista on uhanalaisia. Luontotyypeistä soiden, metsien, perinneympäristöjen ja rantojen tila on heikentynyt. Luonnon heikkeneminen Suomessa johtuu ensisijaisesti ihmisen toiminnasta kuten metsätaloudesta, maataloudesta ja rakentamisesta.

Hyvinvoiva luonto tuottaa hyötyjä, kuten hiilensidontaa, pölytystä, vedenpuhdistusta, ravinteiden kiertoa ja tulvasuojelua. Lisäksi ihmisille luonto tuottaa terveydellisiä, ruoantuotannollisia sekä maanpuolustuksen hyötyjä.

EU:n ennallistamisasetuksella pyritään pysäyttämään luonnon tilan heikkeneminen. Asetus tuli voimaan elokuussa 2024 ja sillä halutaan varmistaa, että kaikki EU-maat pyrkivät tähän tavoitteeseen.

Ennallistamisasetuksella pyritään parantamaan maa- meri- ja sisävesiluontotyyppien tilaa sekä lisäämään metsien ja maatalousympäristöjen monimuotoisuutta. **Hyvässä tilassa olevaa luontoa** ei asetuksen mukaan saa heikentää.

Ennallistamisasetuksen toteutus Suomessa ei tule EU:sta saneltuna ja tällä hetkellä Suomessa valmistellaan kansallista ennallistamissuunnitelmaa, joka tulee toimittaa elokuussa 2026 EU-komissiolle.

Nykytoimet eivät ole mittakaavaltaan riittäviä tavoitteisiin nähden. Ennallistamistoimia voivat olla esimerkiksi ojitettujen soiden ojien tukkiminen, perinneympäristöjen laidunnus, lahoppuun lisääminen metsissä, vaellusesteiden poisto virtavesistä ja vieraslajien poisto. Myös rakennettujen alueiden luonnon tilan parantaminen sisältyy asetuksen tavoitteisiin.

Luonnon ennallistamisen suorat kustannukset Suomessa ovat tämänhetkisen arvion mukaan noin 780 miljoonaa euroa vuodessa vuoteen 2050 asti. Nykyisiä rahoituslähteitä ovat esimerkiksi vapaaehtoisen suojelun Helmi- ja METSO-ohjelmat, mutta tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan lisärahoitusta.

Vaikka ennallistaminen aiheuttaa kustannuksia, on myös **tekemättömyydellä merkittäviä kustannuksia pitkällä aikavälillä**. Ennallistamisasetuksen taloudellisia hyötyjä on vaikea arvioida, ja ne näkyvät usein pitkän ajan kuluessa ja välillisesti luonnon tilan parantuessa.

Ennallistamisasetus koskettaa erityisesti maanomistajia ja metsänomistajia sekä metsätalouden toimijoita. Yli 60 % Suomen metsistä ja suurin osa pelloista on yksityisessä omistuksessa.

Perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta kuuluu kaikille. Ennallistamisasetuksen toimeenpanossa jokaisella on oma roolinsa.

Mitkä ovat kansalaisten mielestä tärkeimmät ja toivotut keinot luonnon tilan parantamiseksi?

Yleisiä suosituksia

Luontokadon pysäyttäminen on asetettava päätöksenteossa yhdeksi tärkeimmistä kriteereistä, joka on aina huomioitava. Pitkällä tähtäimellä sekä luonto että ihmiset voittavat, jos oikeasti tehdään asioita luontokadon pysäyttämiseksi. Tähän tarvitaan me-henkeä.

Tärkeintä on estää luonnon tilan heikkeneminen entisestään. Tulee varmistaa, ettei luonnontilaa toisaalla heikennetä samalla, kun sitä toisaalla parannetaan.

Ennallistettujen ja suojeltujen alueiden on oltava riittävän suuria ja toisiinsa kytkeytyneitä, jotta suunnitelmallisesti mahdollistetaan eläinten liikkuminen vapaasti ja turvallisesti niiden välillä.

Mitattavia tavoitteita pitäisi olla kolme erillistä:

1. Toimenpiteet luonnon tilan heikentymisen pysäyttämiseksi
2. Ennallistaminen heikentyneillä alueilla
3. Ennallistettujen alueiden ylläpito

Ennallistamistoimet eivät saisi heikentää ruoantuotantoa liiaksi Suomessa. Huoltovarmuus pitäisi säilyä.

Priorisoitavat luontotyytit ja toimenpiteet

Ennallistaminen olisi parasta aloittaa rinnakkain uhanalaisimmista luontotyyteistä, vähiten resursseja vaativilla alueilla sekä niillä alueilla, joiden ennallistaminen vie eniten aikaa. Suomen pitää panostaa niihin luontotyyteihin, jotka ovat suurimmas-
sa vaarassa kadota.

Ennallistamistoimien vaikutuksia on tärkeää tuoda näkyviksi myös siellä, missä vaikutukset ovat suurimmat ja havaittavimmat – tämä lisää kansalaisten hyväksyntää.

Alueelliset ennallistamistarpeet on selvitettävä.

Luonnon ennallistaminen tulisi aloittaa soista, metsistä ja vesistöistä. Vesistöt ja metsät ovat luontotyyppejä, joissa muutokset ovat helpommin havaittavissa ja vaikuttavat laajoihin alueisiin.

Suosituksia vesistöihin:

- Itämeri ja sisävedet, erityisesti tummuvat ja rehevöityvät järvet, tulisi asettaa prioriteetiksi. Vesistöt ovat kansalaisille läheinen ja näkyvä osa lähiluontoa.
- Vesien tilan heikkeneminen on tärkeää estää ja vesiympäristöissä on saatavissa nopeita ja näyttäviä tuloksia sekä kustannustehokkuudeltaan hyviä toimia, sisämaasta Itämereen.
- Kaupunkien hulevedet ja kaupunkikosteikot tulee huomioida osana vesistöjen suojelua. Kevyen liikenteen väyliä tulee hyödyntää valumavesien suojakaistoina.

Suosituksia metsiin:

- Avo- ja aukkohakkuista on luovuttava kokonaan julkisomisteisissa metsissä. Yksityisissä metsissä avohakkuiden osalta tulisi käyttää harkintaa tai niitä tulisi välttää.
- Metsien hoidolla tulisi pyrkiä tukemaan piirteitä, jotka hyödyttävät monipuolisesti eri lajeja myös kaupunkien lähimetsissä.
- Ojia tulisi täyttää tuottamattomilla maa-alueilla (pelto tai metsä).
- Metsätyyppinä tulisi suosia sekametsää.
- Tulee kartoittaa keinot, joilla luontoa voidaan ennallistaa tekemättä mitään, kuten antamalla vähätuottoisten ojitettujen soiden soistua itsestään.

Suosituksia maatalouteen:

- Ojia tulisi täyttää tuottamattomilla maa-alueilla (pelto tai metsä).
- Kipsikäsittelyä tulisi laajentaa maataloudessa.
- Maataloudessa tulisi huomioida ympäristövaikutuksia enemmän.

Suosituksia kaupunkiympäristöön:

- Kaupunkiluonnon ennallistaminen tai tilan ylläpito on tärkeää sekä ihmisten hyvinvoinnin että ennallistamistoimien hyväksyttävyyden kannalta. Suurin osa kansalaisista asuu kaupungeissa, ja ennallistaminen on helpompi hahmottaa, kun se näkyy omassa arjessa.
- Metsien hoidolla tulisi pyrkiä tukemaan piirteitä, jotka hyödyttävät monipuolisesti eri lajeja myös kaupunkien lähimetsissä.

Valtion ja kuntien näytettävä esimerkkiä

Valtion ja kuntien tulee toimia esimerkkeinä suunnitelmallisesta ennallistamisesta. Valtion ja kuntien tulee ottaa johtorooli: valtakunnallisen ”projektin” käynnistäminen ja esimerkin näyttäminen kannustavat muitakin toimijoita.

Valtio (ja EU) on suurin vastuun kantaja, eikä muita toimijoita voi rankaista siitä, miten aiemmin on ollut hyväksyttyä toimia.

Valtion mailla on lopetettava luontokatoa edistävät toimet ja siirryttävä luonnontilaa parantaviin toimintatapoihin metsänkäytössä jne. Suomeen tulisi luoda koko maan kattava ekologisten käytävien verkosto.

Valtion liikelaitosten (ml. Metsähallitus) tavoitteet tulisi asettaa ja toimeenpanna sellaista ympäristönsuojelulainsäädäntöä ja -politiikkaa käyttäen, joka edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua ja ekosysteemien ennallistamista.

Päättäjien tulisi kuunnella asiantuntijoita ja hyödyntää tutkittua tietoa ennallistamiseen liittyvässä päätöksenteossa.

Miten varmistetaan ennallistamistoimien oikeudenmukaisuus?

Yleisiä suosituksia

Ennallistamisasetuksen toteuttamisessa tulee välttää haittojen kasautumista tietyille ryhmille. Vaikutusten ja kustannusten tulee jakautua tasapainoisesti eri alueille ja väestöryhmille. Päätöksenteon tulee olla osallistavaa, ja kaikkien ryhmien, joihin päätös vaikuttaa, tulee tulla kuulluiksi. Tulee pyrkiä niin nykyisten kuin tulevien sukupolvien oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen kohteluun. Päätöksenteon tulee ottaa huomioon tutkittu tieto ja kuulla asiantuntijoita.

Vapaaehtoisia vai velvoittavia toimia?

Vapaaehtoisuuteen perustuvien keinojen tulisi olla ensisijaisia. Jos nämä keinot eivät kuitenkaan riitä tavoitteiden saavuttamiseen, tarvitaan myös velvoittavia toimenpiteitä.

On hyvä, että tulee velvoitteita erityisesti julkisesti omistettuihin metsiin. Valtion tukemassa tuotannossa (mm. maataloudessa ja metsätaloudessa) painopistettä tulisi lisätä porrastetusti luonnon tilaa parantavissa tuotantomuodoissa.

Yksityisten maanomistajien maiden ennallistamisessa tulee ensisijaisesti käyttää vapaaehtoisia keinoja.

Yksityisille maanomistajille vapaaehtoiset toimet ovat hyväksyttävämpi keino. Pakollisissa toimissa tulisi olla siirtymäaika, jotta toimintaa ehtii sopeuttamaan. Jos on velvoittavuutta, tulee olla rahallinen kompensatio.

Luonnon tilan parantamiseen tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä, joita ovat:

- lainsäädännöllä ja politiikalla ohjaaminen,
- haittamaksuilla tai haittaveroilla ohjaaminen,
- suojelualueiden lisääminen,
- yhteistyö- ja kumppanuusmuodot,
- ympäristökasvatuksen ja -tietoisuuden kasvattaminen sekä
- vapaaehtoiisiin suojelutoimenpiteisiin kannustaminen

Luonnon tilaa parantavien ja heikentävien toimenpiteiden valvontaa tulisi tehostaa lisäämällä omavalvontaa ja viranomaisraportointia.

Kansalaiset toivovat kannustimia ennallistamiseen

Kannustimia on tärkeää olla tarjolla ennallistamista toteuttaville, esimerkiksi yrityksille ja kunnille.

Kompensaatiokeinojen tulee olla sellaisia, että ne kattavat todelliset kustannukset mm. elinkeinorakenteen muutoksista sekä yksilöille että alueille sekä nyt että tulevaisuudessa.

Kustannuksia on kahdenlaisia: Osa toimista on kertaluontoisia ja osa jatkuvia. Osasta toimenpiteistä tulevat sukupolvet voivat kärsiä menetyksiä ja kustannukset jatkuvat pitkään. Esimerkiksi jos suuri määrä metsää poistuu talouskäytöstä, niin sillä on vaikutuksia pitkällä aikavälillä esimerkiksi velkaisuuteen ja verotuloihin. Jatkuvissa kustannuksissa korvaus ei voi olla kertaluontoinen. Jatkuvia kustannuksia tulee kompensoida jatkuvasti.

Tarvitaan porrastettuja kompensatioita yksityisille metsänomistajille metsien hoitomallien muutoksesta avohakkuihin perustuvasta metsän hoidosta luonnon tilan kannalta parempaan täyden suojelun sijaan.

Alueelliset erot tulisi huomioida tukien ja tulonmenetysten osalta.

Myös yksityisille ihmisille tulisi olla kannustimia ennallistamistoimien toteuttamisesta. Paikalliseen ja vapaaehtoiseen toimintaan tulee kannustaa. Vapaaehtoisten kansalaisryhmien perustamista ennallistamistoimiin tulisi tukea, tästä esimerkkinä piikkilanka-aitojen poistaminen (esim. yhteistyössä metsästyseurojen kanssa) ja vieraslajien torjunta (esim. kunnat ja vapaaehtoistalkoot).

Kuntatason viestintää ja neuvontaa luonnonhoidosta ja osallistumismahdollisuuksista tulisi lisätä. Valtion tulisi rahoittaa kunnissa tapahtuvaa ennallistamiseen liittyvää kampanjointia.

Ehdotetaan maataloustukien ohjausta

Valtion tukemassa tuotannossa (mm. maataloudessa ja metsätaloudessa) painopistettä tulisi lisätä porrastetusti luonnontilaa parantavissa tuotantomuodoissa.

Maataloustukia tulisi muokata paremmin luontokatoa torjuviksi ja monimuotoisuuden edistämistä tukeviksi. Näin on helpompi tehdä vastuullisia valintoja, kun hinnat on tehty saavutettaviksi tai kilpailukykyisiksi.

Tulisi tunnistaa vastakkainasettelu maatalouden ja luonnon tilan parantamisen välillä – tämä tulisi purkaa kunnissa ja maakunnissa aktiivisesti. Vastakkainasettelun purkamisessa tulisi hyödyntää asiantuntijoita ja kokemusasiantuntijoita.

Tulisi kehittää keinoja, joilla maanviljelijät voivat olla mukana osana ratkaisua, ei ongelmaa.

Kenen pitäisi maksaa ennallistamisesta aiheutuvat kustannukset?

Monen teollisuusalan tuotot perustuvat luonnonvarojen liikkakäyttöön. Luontokadon korjaamiseen tulee lisätä haitallisten teollisuusalojen verotusta sekä pääomaverotusta.

Luonnon heikentämisestä tulisi seurata taloudellista vastuuta. Jos aiheuttaa toimiltaan luontokatoa, täytyy olla korvausvastuu tai tapa kompensoida aiheutettu haitta.

Jos vapaaehtoiset keinot eivät riitä tavoitteiden saavuttamiseen, kustannukset tulee kompensoida maanomistajille esimerkiksi tarkoitukseen kerätyllä verolla (vrt. Yle-vero).

Haittaverot tulee asettaa tuotteille, joiden tuottaminen aiheuttaa luonnon tilan heikentymistä. Esimerkiksi kaivosvero on hyvä lähtökohta, mutta nykyisellään (0,6 %) se on liian alhainen, ja sitä tulisi nostaa yli 3 %.

Tähän on lisäksi koottu paneelissa esitettyjä erilaisia näkemyksiä verotukseen ja kustannusten kattamiseen liittyen. Näistä ei paneelissa syntynyt täysin yhteistä kantaa:

Ennallistamiskustannuksia voisi sisällyttää tuottajahintoihin sen sijaan, että luodaan uusia erillisveroja.

Maataloudessa tuottajahinnat ovat muutenkin tiukkoja. Mieluummin vähittäiskaupan voitoista pois kuin tuottajalta.

Verotuksen kannalta hyväksyttäviä voisivat olla verohelpotukset ennallistamistojen tekijöille (esim. maatalous- ja metsätalousyrittäjät).

Tulee tutkia, mikä aiheuttaa luonnon tilan heikkenemistä ja verottaa saastuttajia tai heikentäjiä progressiivisuuteen painottaen.

Liite 1. Eriävät mielipiteet

Kansalaispaneelin julkilausumaan jätettiin kolme eriävää mielipidettä.

Eriävä mielipide 1:

En voi yhtyä lausumaan enkä hyväksy lausumaa kokonaisuudessaan ja erityisesti mainitsen mm. seuraavat:

Sivu 7, Priorisoitavat luontotyytit ja toimenpiteet: Avohakkuista luopuminen julkisomisteisissa metsissä ja yksityismetsissä niitä tulee välttää, ojien täyttäminen kategorisesti

Sivu 8, Valtion ja kuntien näytettävä esimerkkiä: 3. ja 4. kappale valtion toiminta ja Metsähallitus.

Sivu 9, Vapaaehtoisia vai velvoittavia toimia?: Ennallistamistoimien mahdollinen pakollisuus kuntien ja yksityisten mailla

Sivu 11, Kenen pitäisi maksaa ennallistamisesta aiheutuvat kustannukset?: 1., 2. ja 3. kappale: en hyväksy sisältöä.

Eriävä mielipide 2:

Sivulla 10 mainitaan jatkuvat kustannukset joita kompensoidaan jatkuvasti, mielestäni niiden pitäisi olla sidoksissa metsä- ja maataloudessa tehtyihin muutoksiin, eikä jatkua esim. yli sukupolvien.

Eriävä mielipide 3:

En voi täysin hyväksyä julkilausumaa seuraavilta osin ja seuraavista syistä:

Myös epäsuorat kustannukset sekä niiden jatkuminen myös vuoden 2050 jälkeen tulisi huomioida. Ja jos epäsuorat kustannuksetkin muodostuvat huomattaviksi ja etenkin, jos ne jatkuvat vielä vuoden 2050 jälkeenkin, pitäisi EU:ta vaatia kompensoidaan aiheutuvat kustannukset ja menetetyt tulot täysimääräisesti. Jos EU kerta vaatii aiheuttamaan ainakin kymmeniin miljardeihin nousevia kustannuksia, sen tulisi myös siinä tapauksessa kustantaa tästä aiheutuva taloushaitta sekä epäsuorien, että suorien kulujen osalta tai muuten Suomen pitää kieltäytyä noudattamasta tätä

EU:n sanelupolitiikkaa. Tämä noudattamatta jättäminen voi olla nyt entistä realistisempaa, kun tuoreiden uutisten mukaan komissio on perääntymässä muutenkin jossain määrin luontotavoitteissaan niiden osoittauduttua mm. kohtuuttoman kalliiksi Venäjän sotatoimien aiheuttamassa muutenkin vaikeassa taloustilanteessa.

Vaatimus siitä, että EU:n tulisi korvata määräyksillään aiheutuvat kustannukset on perusteltavissa sillä, että sen kuuluu korvata, joka määräyksillään aiheuttaa kustannuksia. Näin etenkin, kun Suomen osalta kustannukset ovat syrjivän määräytymismekanismin takia poikkeuksellisen suuria henkeä kohti, vaikka tai oikeastaan pikemminkin, koska Suomi on hoitanut asiansa paljon paremmin kuin moni muu EU-maa ja on myös siksi paljon metsäisempi kuin monet paljon pienemmillä kustannuksilla pääsevät maat.

Myöskään avohakkuista ei pitäisi kategorisesti täysin luopua edes valtion tai kuntien mailla, jos niistä luopuminen ei ole taloudellisesti järkevää tai muuten kestävä. Tässä avohakkuuasiassakin EU on osaltaan omat metsänsä hakanneiden maiden äänillä ja heikolla asiantuntemuksella määreilemässä Suomea, joka on osannut vuosisatoja selvästikin hoitaa paremmin metsiään. Kunnolliseen hoitamiseen voi kuulua myös metsien avohakkuut, kunhan pidetään huolta metsien hoitamisesta, kuten uusien puiden istuttamisesta.

Yksityisiä maanomistajia velvoittavissa toimenpiteissä kompensaation tulisi kunnioittaa perustuslain omaisuudensuojaa ja olla täysimääräinen ja jatkuva, eikä mikään nimelliseksi jäävä kertakorvaus. Nämä uudet velvoitteet ovat aivan selvää kajoamista perustuslain suojaamaan omaisuuteen. Tätä omaisuudensuojaa ei voi kumota ja säilyttää kustannuksia esimerkiksi metsänomistajille tai maanviljelijöille vetoamalla siihen, että luontokadon aiheuttajan pitäisi maksaa.

Liite 2.

Kansalaispaneelin kokoonpano

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneeliin osallistui 44 satunnaisotannan ja kiintiöinnin kautta valikoitunutta suomalaista. Kansalaispaneelin osallistujien valinnassa tavoitteena oli muodostaa mahdollisimman moniääninen paneeli, jossa on mukana ihmisiä erilaisista taustoista iän, sukupuolen, koulutustaustan, kotimaakunnan ja kodin sijainnin suhteen (kaupungin keskusta, maaseutu, esikaupunki, taajama).

Kansalaispaneelin kutsu lähetettiin huhtikuussa 2025 postitse 8 000 henkilölle eri puolille Suomea. Vastaanottajat poimittiin satunnaisotannalla Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmästä siten, että otos edusti maantieteellisesti koko maata ja yli 15-vuotiaita henkilöitä.

Kutsutuista 271 henkilöä ilmoittautui vapaaehtoiseksi osallistujaksi. Kaikista mukaan hakeneista valittiin 50 hengen edustava paneeli kiintiöinnin perusteella Panelot -työkalun avulla. Panelot on voittoa tavoittelematon työkalu, joka on kehitetty kansalaispaneelien osallistujavalinnan tueksi. Työkaluun syötettiin tietyt reunaehdot, joiden mukaan se teki satunnaispoiminnan kaikista mukaan hakeneista. Reunaehdoissa määriteltiin, miten eri taustatekijöiden (ikä, sukupuoli, asuinpaikka, koulutusaste ja kotimaakunta) tulee olla edustettuna. Paneeliin ilmoittautuneissa vapaaehtoisissa oli eniten 30–49-vuotiaita ja korkeakoulutettuja. Tästä syystä nämä ryhmät korostuvat myös paneelin osallistujissa, mutta kiintiöinnin avulla saatiin varmistettua, että mukana on tasaisesti eri ikäisiä, eri sukupuolia edustavia, koulutustaustaltaan erilaisia ja eri maakunnista kotoisin olevia henkilöitä.

Liite 3. Paneelin kuulemat asiantuntijat

Outi Ala-Honkola, ympäristöministeriö

Antti Asikainen, metsäbiotalouden tiedepaneeli

Teea Kortetmäki, Jyväskylän yliopisto

Heini Kujala, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto

Maria Laamanen, ympäristöministeriö

Katja Matveinen, maa- ja metsätalousministeriö

Olli Ojala, ympäristöministeriö

Tuuli Orasmaa, maa- ja metsätalousministeriö

Kati Vierikko, Suomen ympäristökeskus

Maaret Väänänen, ympäristöministeriö

Luonnon tilan parantamisen kansalaispaneelin taustamateriaali

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment